



9. marts 2012

UPA 2012/86

Hermed fremsættes følgende beslutningsforslag i henhold til § 33 i Forretningsordenen for Inatsisartut:

**Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut senest til FM 2013 pålægges at fremlægge en redegørelse for Inatsisartut om de offentlige ydelser ved dødsfald. Redegørelsen skal iagttage de i forslagsbegrundelsens nedenfor anførte punkter 1-7:**

(Medlem af Inatsisartut Ruth Heilmann, Siumut)

**Begrundelse:**

- 1) En redegørelse over de gældende regler om offentlige forpligtigelser overfor afdøde og dennes pårørende vedrørende transport af afdøde, rejser for pårørende og begravelse af afdøde.
- 2) En redegørelse for den uregulerede offentlige praksis overfor afdøde og dennes pårørende irt. transport, rejse og begravelse, herunder en historisk redegørelse for udviklingen af praksis. Dette særligt med udgangspunkt i praksis indenfor sundhedsvæsenet, men også omkring uddannelsessøgende og andre borgere, der rejser eller er udsendt i det offentliges tjeneste eller medvirken.
- 3) En redegørelse for udviklingen i de offentlige udgifter forbundet med transport af afdøde, frirejser for pårørende, og dækning af begravelsesudgifter.
- 4) En redegørelse om muligheden for, at den offentlige regulering af området for transport af afdøde, frirejser for pårørende til afdøde og begravelsesudgifter samles i ét regelsæt gældende for alle borgere i Grønland.
- 5) En perspektivredgørelse omkring etablering af et krematorium i Grønland.
- 6) En redegørelse om ligkiste- og begravelsesforeninger i Grønland og perspektiverne ved forsikringsordninger på området.
- 7) Redegørelsen skal senest til FM 2013 afsluttes med en række anbefalinger om, hvorledes de offentlige myndigheder på en værdig måde i forhold til afdøde og dennes pårørende ud fra et ligebehandlingsprincip og på et samfundsøkonomisk bæredygtigt grundlag fremtidigt kan regulere forholdene omkring begravelse og transport af afdøde fra dødsstedet til det sted, hvor afdøde skal begraves eller bisættes i Grønland.

Under Familieudvalgets behandling af forslag til Inatsisartut- forordning nr. xx af xx 2010 om ændring af landstingsforordning om offentlig hjælp, blev det afdækket, at sundhedsvæsenets håndtering af afdøde patienter ikke er lovfæstet, men at der findes en praksis på området. Hvorledes denne praksis har udviklet sig gennem Hjemmestyrets og Selvstyrets historie er relevant af få

afdækket. Ligesom det ville være relevant helt præcist at få redegjort for indholdet af gældende praksis, således at vi politikere, men også borgerne får kendskab til denne. I forlængelse heraf skal det overvejes, hvorvidt praksis skal reguleres ved lov, således at praksis ikke ændres alt efter, hvorledes økonomien i sundhedsvæsenet tilfældigvis er.

En række arbejdstagere kan have rettigheder indarbejdet i reglerne for eksempelvis funktionærer og tjenestemænd, mens der for overenskomstansatte kan være indgået særlige aftaler på området. Skulle vi ikke få samlet disse forskellige regler og aftaler i et samlet regelsæt gældende for alle. Man kan jo med rette spørge sig selv, hvorvidt der skal være forskel på afdødes og pårørendes rettigheder alt efter og hvorledes man er tilknyttet arbejdsmarkedet eller står udenfor?

Ved dødsfald skal vi vel behandles ens!

Hvorledes er myndighedshåndteringen, når en studerende under studie-eller praktiktiden afgår ved døden i eller udenfor Grønland? Adskiller denne myndighedshåndtering sig fra myndighedshåndteringen, når en patient dør under behandling, eller en arbejdsløs afgår ved døden under ophold i en anden by end hjembyen?

Hvad sker der, når et medlem af en kommunalbestyrelse eller et medlem af Inatsisartut afgår ved døden og behandles disse sager anderledes end dødsfald blandt øvrige borgere?

Er der forskel på i hvilket omfang de enkelte kommuner yder en begravelsesrejse til nære pårørende alt efter, hvor og i hvilken grønlandsk kommune de nære pårørende har bopæl? Vi har eksempelvis en familie med 6 børn, hvoraf de 2 børn bor i en kommune her i Grønland, mens 2 af de andre børn bor i en anden kommune. 2 af familiens børn er bosiddende i Danmark. Afgår moderen til de 6 børn ved døden, så vil der kunne være forskel på, hvorvidt de 6 børn kan få hjælp til at komme til moderens begravelse. Er det sådan vi ønsker det, - det gør jeg ikke! Børnene bør have samme rettigheder.

Er der perspektiver ved at etablere et krematorium i Grønland? Jeg synes, at det er på tide, at dette spørgsmål undersøges nærmere. Traditionelt har vi begravet vores afdøde, men det kan ikke udelukkes, at flere og flere borgere af forskellige årsager ønsker muligheden for kremering.

Er der forskel på, hvilke rettigheder borgere i Grønland, der afgår ved døden har, alt efter deres statsborgerskab eller har alle borgere lige rettigheder?

Spørgsmålene er mange og jeg mener, at der er behov for at der bliver udarbejdet en redegørelse, og at denne redegørelse kommer til politisk debat med henblik på, at der kan træffes nogle beslutninger.

Jeg finder, at de kommende løsninger på området skal tage udgangspunkt i, at alle borgere i Grønland skal behandles ens. Derudover mener jeg, at der skal tages religiøse og kulturelle hensyn i myndighedshåndteringen omkring dødsfald.

Jeg mener endvidere, at det er helt afgørende, at håndteringen af afdøde og dennes pårørende sker med værdighed og respekt.

Det kan eksempelvis ikke være på sin plads, at efterladte familier skal stå tilbage med udgifterne til kistetransport, når en patient dør under en behandling i sundhedsvæsenet i og udenfor Grønland.

Da der er flere, der mener, at det er usømmelig praksis, er det nødvendigt, at der laves en regulering og placering af udgifter.

### **Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.**

En redegørelse som den ønskede kræver en prioritering af de administrative ressourcer. Det vil være op til Naalakkersuisut at vurdere, hvilket Departement, der skal være tovholder på opgaven. Umiddelbart er der ikke i Selvstyret et samlet overblik på området, da lovgivningen relateret til dødsfald findes spredt rundt omkring under forskellige Departementer. Reglerne om offentlig hjælp administreres under Departementet for Familie, Kultur, Kirke og Ligestilling. Reglerne for uddannelsesstøtte sorteres under Departementet for Uddannelse og forskning. Reglerne om rettigheder for Medlemmer af Inatsisartut varetages af Formandskabet under Inatsisartut.

Under Departementet for Finanser findes Funktionær- og Tjenestemandsløve og overenskomster. I sundhedsvæsenet under Departementet for Sundhed findes kendskab til gældende praksis omkring sundhedsvæsenets håndtering af patienter, der afgør ved døden under behandlingsforløb. Svære bliver det at fremfinde oplysninger om den historiske udvikling af praksis på området, men også dette er muligt. I kommunerne og i Indenrigsdepartementet forvalter de blandt andet reglerne omkring bygde- og kommunalbestyrelsesmedlemmer. I kommunerne håndterer man lovgivningen om offentlig hjælp og mulighederne for at der kan ydes begravelseshjælp og kistetransport.

De administrative udgifter forbundet med at udarbejde en redegørelse ses at skulle prioriteres indenfor de afsatte bevillinger til administration.

Bliver der udarbejdet forslag til en regulering af området, der følger praksis, så vil forslaget være udgiftsneutralt. Sker der en forbedring af forholdene i forhold til praksis, så vil der være udgifter forbundet med forslaget. For nærværende er det ikke muligt at vide, hvorledes den endelige regelsætning på området vil blive, hvorefter det ikke er muligt endeligt at afdække de økonomiske konsekvenser af forslaget.

På sigt vil det betyde en administrativ forenkling, såfremt reglerne om håndtering af dødsfald, begravelse og tilhørende rettigheder blev samlet i ét regelsæt i modsætning til i dag, hvor regler, aftaler og praksis er spredt rundt omkring i alle Selvstyrets afkroge.